

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Dostupnost univerzit osobám se zdravotním postižením

PROJEKT ATU

BUDOVÁNÍ POVĚDOMÍ NA VŠ (Model 4)

Reference No 2019-1-BG01-KA203-062530

VARNA FREE UNIVERSITY MASARYK UNIVERSITY

**Consiglio
Nazionale delle
Ricerche**

FIRR
FUNDACJA INSTYTUT
ROZWOJU REGIONALNEGO

RAPIV

Varna Free University “Chernorizets Hrabar” (VFU)

Masaryk University (MUNI)

National Research Council (CNR)

Foundation „Institute for Regional Development” (FIRR)

Regional Agency for Entrepreneurship and Innovations – Varna (RAPIV)

ŘÍJEN 2021

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.”*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OBSAH

Zkratky a pojmy.....	3
Rozsah dokumentu.....	4
Úvod.....	4
Definice metodických pokynů.....	5
1. Analýza úkolu.....	5
2. Výměna zkušeností.....	16
3. Návrh vzdělávacího modelu.....	19
ZÁVĚR.....	32
Klíčové pojmy a definice.....	33
Reference.....	34

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zkratky a pojmy

CNR	Consiglio Nazionale Delle Ricerche – Národní rada pro výzkum
CRPD	Úmluva o právech osob se zdravotním postižením
EU-SILC	Statistika Evropské unie o příjmech a životních podmínkách
FIRR	Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego – Nadace „Institut pro regionální rozvoj“
HEI	Vyšší vzdělávací instituce
IO	Intelektuální výstup
LP	Hlavní partner
GP	Příklad dobré praxe
MUNI	Masarykova univerzita
RAPIV	Regionální agentura pro podnikání a inovace – Varna
UN	Organizace spojených národů
VFU	Svobodná univerzita Varna „Chernorizets Hrabar“
WHO	Světová zdravotnická organizace

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Rozsah dokumentu

Jednou z činností, které se plánují uskutečnit během provádění projektu ATU, je vývoj vzorového systému budování povědomí na vysokoškolských institucích. Model pro budování povědomí na vysokoškolských institucích umožní partnerům projektu ATU poskytovat vysokoškolským institucím základní znalosti o schopnostech, potřebách, tom, co může způsobovat překážky a omezení, s cílem zajistit rovné šance pro studenty se zdravotním postižením.

Tyto pokyny vypracovala Regionální agentura pro podnikání a inovace – Varna (RAPIV).

Stanoví kritéria, která musí model splňovat, a vymezují kroky, které je třeba dodržet.

Jsou v něm definovány povinnosti a odpovědnosti partnerů projektu a také nástin očekávaných příspěvků jednotlivých partnerů.

Úvod

Projekt ATU „Přístup osob se zdravotním postižením k univerzitám“ je financován v rámci programu Erasmus + Evropské komise, klíčového strategického partnerství akce 2 pro vysokoškolské vzdělávání.

Hlavním cílem projektu je vypracovat komplexní a přizpůsobitelný modelový systém podpůrných služeb pro studenty se zdravotním postižením pro vysokoškolské instituce v evropských zemích.

Model obsahuje tyto prvky:

- vytvoření vzorového seznamu podpůrných služeb– komplexní strukturovaný seznam reagující na různé potřeby, konkrétního typu a úrovně postižení, požadovaného modelu aplikace atd.;
- Vzorové budování povědomí mezi pracovníky vysokoškolských institucí různého typu (akademik, administrativa atd.) – včetně metodiky budování povědomí a přizpůsobivých vzdělávacích vzorů.
- Vývoj metodiky zavádění podpůrných služeb do vysokoškolských institucí na základě intenzivního testování navrhovaných vzorových služeb v každé partnerské zemi.

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tento dokument nastiňuje hlavní kroky a metodiku pro vypracování modelu budování povědomí, včetně vývoje modelu školení povědomí, přizpůsobitelného potřebám různých druhů zaměstnanců.

DEFINICE METODICKÝCH POKYNŮ

Procesy návrhu jsou vždy rozděleny do kroků a fází, aby se zajistilo, že kontroly a zkoušky budou provedeny ve vhodnou dobu, aby se předešlo zdlouhavým a nákladným časově náročným úpravám na konci.

Celý proces vývoje vzdělávacích modelů lze rozdělit do různých postupných kroků:

Analýza úkolů	}	1) Identifikace cílových skupin
		2) Určení potřeb výcviku cílové skupiny
		3) Identifikace GP podle PP
		4) Výpis dovedností a znalostí vhodných pro tréninkové modely
Navrhování
tréninkových
modelů	}	5) Vývoj vzdělávacích modulů
		6) Navrhování a vývoj školicích materiálů pro konkrétní školení
		7) Pilotní testování cvičných modelů
		8) Hodnocení výsledků
		9) Revize a finalizace vzdělávacích modelů

1. Analýza úkolů

Než přistoupíme k úkolu rozvoje vzorového osvětového systému, je nutná dobrá znalost potřeb a dostupných podpůrných služeb pro studenty se zdravotním postižením.

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) žije v evropském regionu 6 až 10 ze 100 lidí se zdravotním postižením, což je celkem odhadem 135 milionů lidí.

Bylo vypracováno několik politických dokumentů, zejména souvisejících se strategií Evropa 2020, s cílem mimo jiné povzbudit občany k dosažení úrovně vysokoškolského vzdělávání.

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Jedna ze zahrnutých oblastí se týká znevýhodněných skupin, včetně osob se zdravotním postižením.

Jak ukazuje výzkum na toto téma (údaje Eurostatu), počet studentů se zdravotním postižením se zvýšil, zejména v některých zemích, ale přesto je výrazně nižší než u běžné populace. Poslední dostupné údaje uvádějí, že v Evropě bylo prvního a druhého stupně terciárního vzdělání dosaženo 29,4 % zdravotně postižených osob ve věku 30 až 34 let, zatímco 43,8 % osob bez zdravotního postižení.

Mezi jednotlivými zeměmi se samozřejmě liší. Cíle strategie Evropa 2020 „zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let s ukončeným terciárním nebo rovnocenným vzděláním alespoň na 40 % není v mnoha zemích EU dosud dosaženo.

Přesto neexistují oficiální sbírky dat o inovativních službách pro studenty se zdravotním postižením, které by poskytovaly univerzity. Proto PP vypracoval Průzkum o podpůrných službách pro studenty se zdravotním postižením mezi vysokoškolskými institucemi v rámci činností v rámci programu Výstup 2 s cílem vytvořit seznam modelových podpůrných služeb včetně strukturovaného, roztříděného seznamu standardních a inovativních služeb, které jsou a mohou být poskytovány, s jejich podrobným popisem (potřeby, na které odpovídají, cílový uživatel, podmínky aplikace atd.).

Průzkum byl využit ke shromáždění informací o podpůrných službách přístupných v Evropě i mimo ni v těchto oblastech: architektura, digitalizace, informace – komunikace, didaktické třídy, právní základy a další, jako je evakuace, školení a osvěta. Byly také shromážděny základní informace týkající se univerzit, přičemž byl zohledněn počet studentů se zdravotním postižením i specifikace a počet předpisů.

V důsledku toho byl vypracován seznam podpůrných služeb, které lze přizpůsobit potřebám vysokoškolských institucí.

Krok 1: Identifikace cílové skupiny

Hlavními cílovými skupinami jsou vysokoškolští pracovníci poskytující služby studentům se zdravotním postižením a zúčastněné strany na místní a regionální úrovni.

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Personál vysokoškolských institucí lze dále rozdělit do tří typů:

a) HEI zaměstnanci:

- akademičtí pracovníci (profesoři, výzkumní pracovníci, lektori);
- administrativní pracovníci (podpora, technický personál atd.);
- management.

b) Zúčastněné strany na místní a celostátní úrovni:

- subjekty odpovědné za politiku a právní předpisy v oblasti vysokoškolského vzdělávání;
- tvůrci politik a rozhodnutí na vysokých školách;
- místní správy a další místní zúčastněné strany;
- Agentury a nevládní organizace pracující pro osoby se zdravotním postižením.

Pro oslovení cílových skupin se komunikační činnosti řídí celkovým komunikačním plánem projektu, jehož cílem je zvýšit povědomí veřejnosti v souvislosti s prováděnou prací a šířit zjištění, výsledky a inovativní otázky, které se budou objevovat během trvání projektu.

Krok 2:

Určení vzdělávacích potřeb

V rámci projektu ATU byl proveden průzkum, kterého se zúčastnilo 63 univerzit ze 13 zemí. Bylo vynaloženo úsilí na získání informací o podpůrných službách přístupných v Evropě i mimo ni v těchto oblastech: architektura, digitalizace, informace – komunikace, didaktické třídy, právní základy a další, jako je evakuace, školení a osvěta.

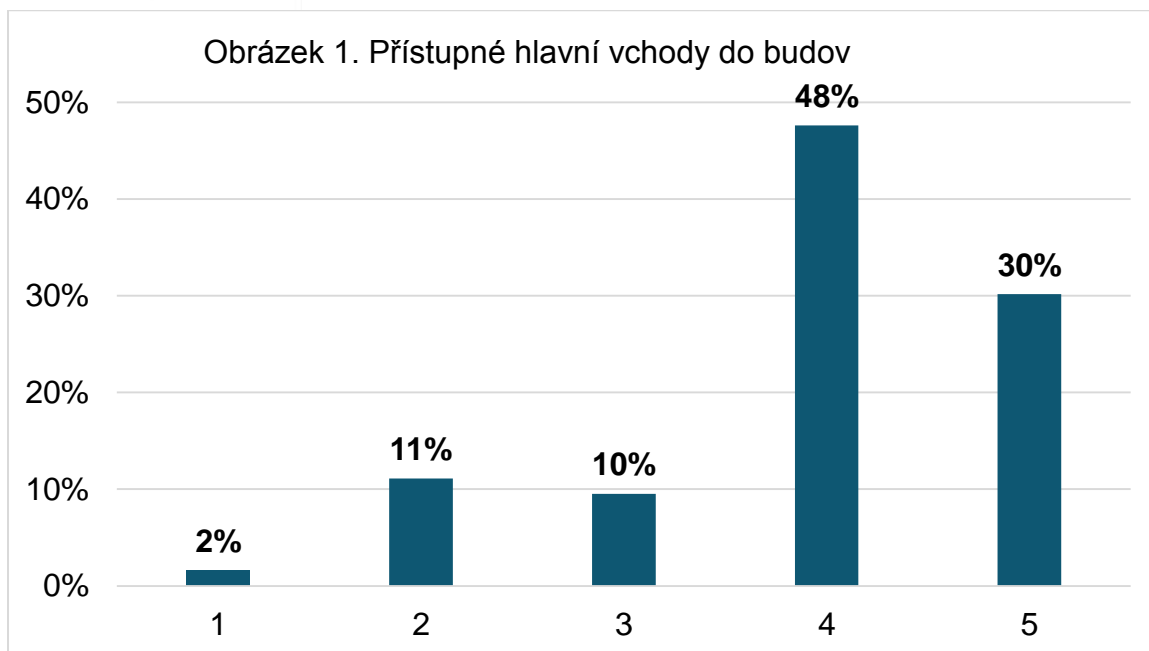
Podle výsledků průzkumu provedeného v souvislosti s vypracováním seznamu Model Support Servis jsou hlavními výzvami v oblasti přístupnosti pro studenty se zdravotním postižením:

1. Architektonická přístupnost

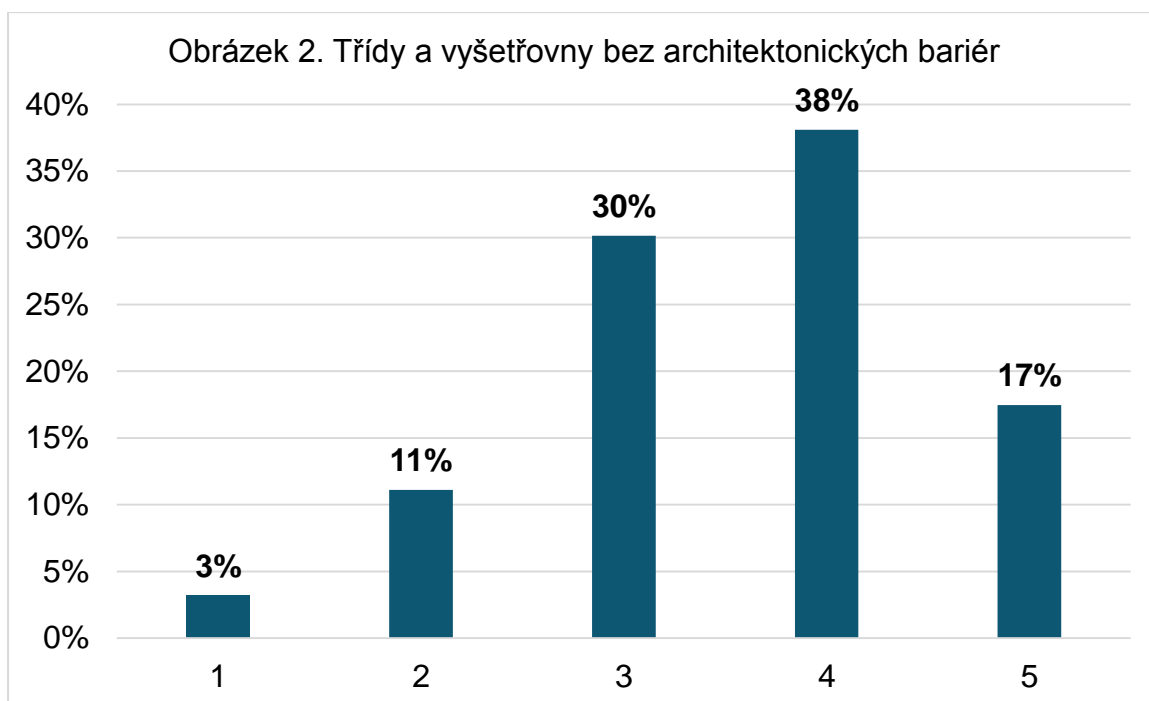
Univerzity zatím nejsou plně přístupné studentům se zdravotním postižením:

- 11 % dotázaných univerzit uvádí, že méně, než polovina jejich vstupů je přizpůsobena lidem se zvláštními potřebami, a 10 % uvádí, že polovina jejich vstupů je přístupná.

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

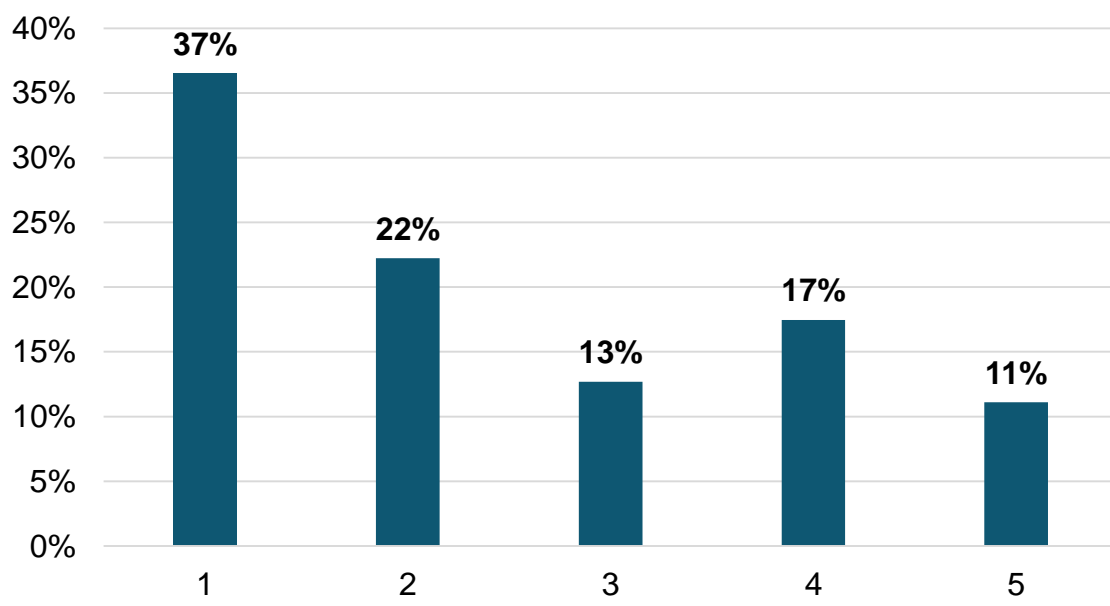
- 11 % univerzit má přizpůsobenou méně než polovinu svých pokojů. 3 % univerzit tvrdí, že toto kritérium splňují pouze v malé míře nebo vůbec;

- Pouze 11 % univerzit hodnotí svou adaptaci při používání štítků v Braillově písmu jako nejvyšší úroveň;

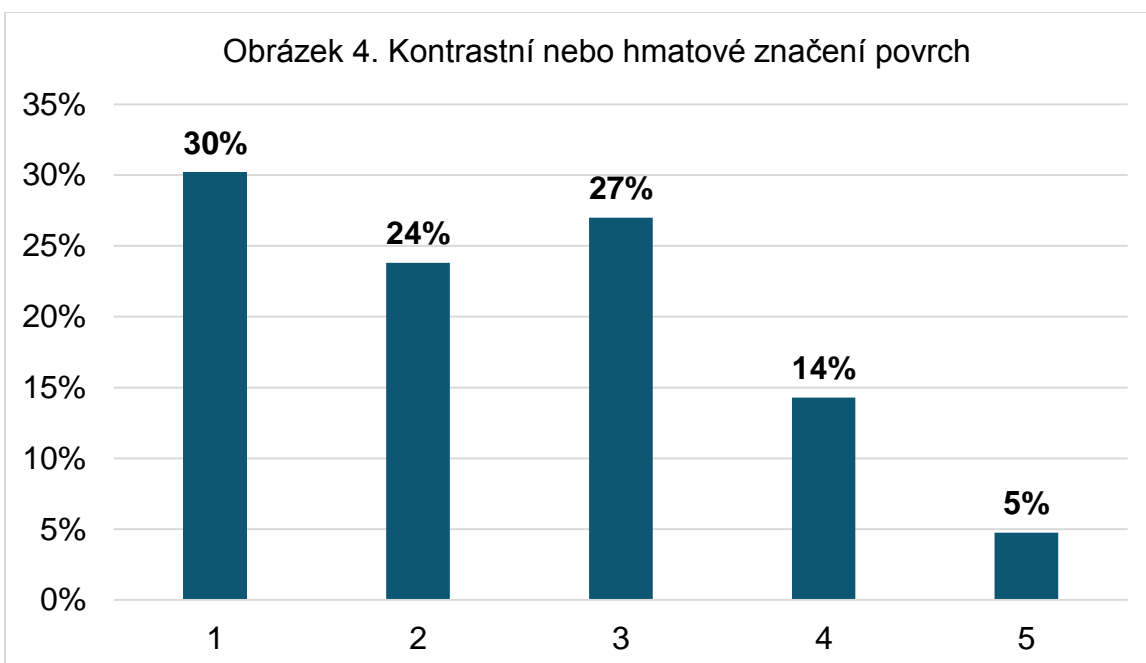

Obrázek 3. Štítky v Braillově písmu, např. přednáškových sálů

- Kontrastní nebo hmatové značení povrchu se používá ve velké míře (více než polovina) pouze na 24 % univerzit, zatímco nejvyšší úroveň této dostupnosti volí pouze 5 % univerzit.

Obrázek 4. Kontrastní nebo hmatové značení povrch

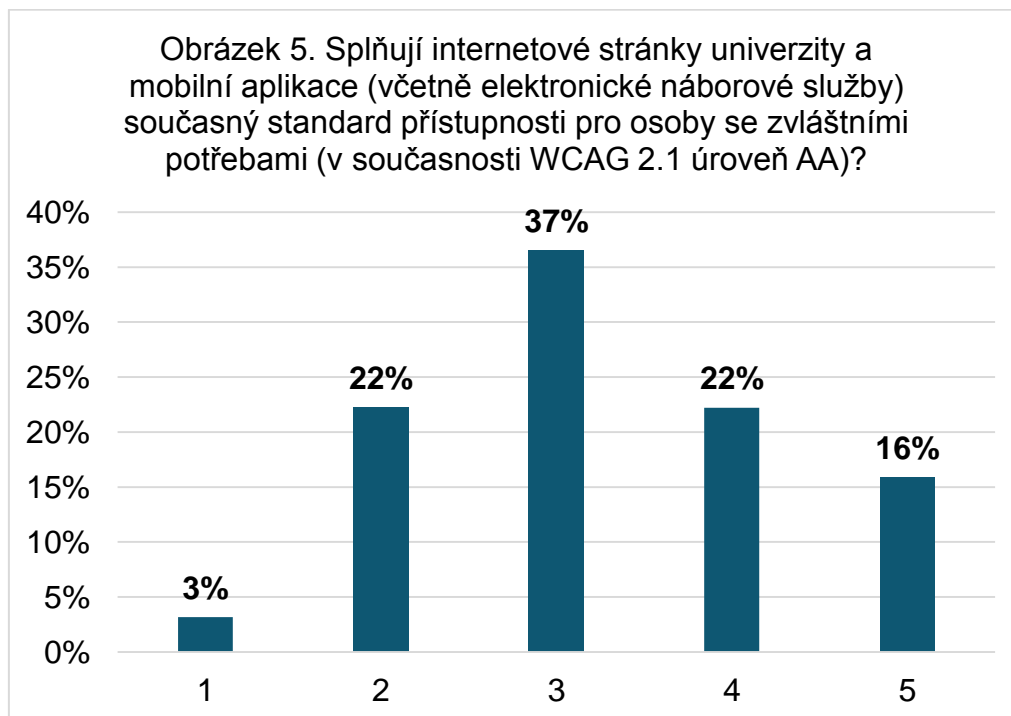

- 40 % univerzit neposkytuje v prostorách univerzity školení týkající se zvláštní orientace.

1. Digitální přístupnost

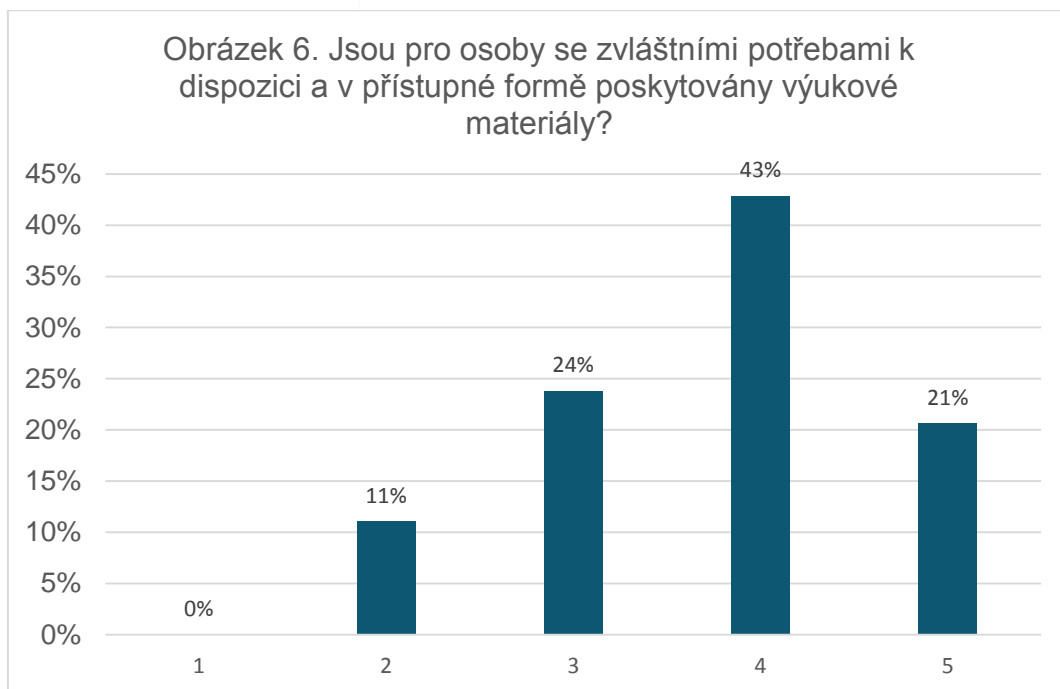
- Méně, než polovina univerzit se zabývá standardy pro přístupnost svých internetových stránek a aplikací.

2. Přístup k informacím a komunikaci

- Pouze 21 % univerzit uvádí, že všechny jejich výukové materiály jsou přístupné a poskytované ve vhodné formě studentům se zdravotním postižením.

Méně, než polovina výukových materiálů je přístupná a dodávána v přístupné podobě 11 % univerzit a polovina všech materiálů je přístupná pro studenty se zdravotním postižením.

- Pouze 13 % dotazovaných univerzit prohlašuje, že všechny jejich zveřejněné a prezentované multimediální materiály jsou přístupné s překlady do znakového jazyka, titulky pro neslyšící a zvukový popis. 44 % univerzit uvádí, že žádné nebo jen málo takových materiálů není vhodně uzpůsobeno. Méně než polovinu vlastní 21 % univerzit, polovinu 10 % a více než polovinu 13 %.

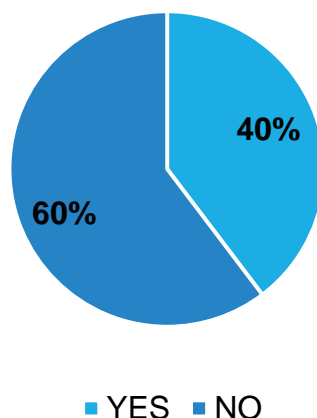

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- 41 % univerzit nenabízí během vyučování, zkoušek a administrativních služeb podporu ve formě tlumočení znakového jazyka (také on-line).
- 40 % univerzit neposkytuje prostorovou orientaci v prostorách univerzity.
- Pro 35 % univerzit není rozvrh univerzitních tříd a zkoušek přizpůsoben studentům s různými speciálními potřebami.
- 46 % univerzit nemá jazykové kurzy uzpůsobené pro studenty se speciálními potřebami.
- 35 % univerzit neposkytuje dodatečné didaktické třídy jako součást povinných předmětů pro studenty se speciálními potřebami.

Obrázek 8. Nabízí univerzita další didaktické třídy jako součást povinných předmětů pro studenty se speciálními potřebami?

3. Univerzitní standardy a předpisy

- 19 % univerzit nemá vysokoškolské standardy upravující práva a povinnosti studentů se zvláštními potřebami.
- 27 % nemá vysokoškolské standardy, které upravují práva a povinnosti učitelů vůči studentům se zvláštními potřebami.

4. Nedostatečné povědomí

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- 67 % dotazovaných univerzit pořádá specializované vzdělávací kurzy pro zaměstnance univerzit v oblasti vzdělávání a komunikace s lidmi se zvláštními potřebami. Třetina (33 %) univerzit však takové vzdělávání neposkytuje.

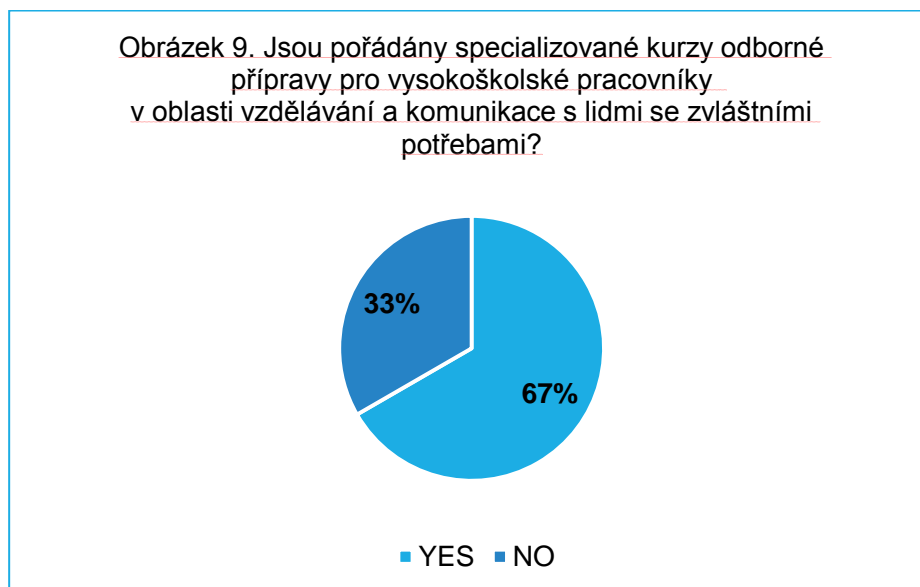
Na základě analýzy výsledku průzkumu byl vytvořen seznam Model support Services jako příklad univerzálního a flexibilního systému podpory pro studenty se zdravotním postižením.

Úplný seznam podpůrných služeb pro studenty se zdravotním postižením je uveden v Intelektuálním výstupu 2 projektu ATU: Modelové podpůrné služby pro studenty se zdravotním postižením.

Podle zkušeností partnerů projektu by ani nejlepší podpůrné služby poskytované studentům se zdravotním postižením na univerzitách nemusely být dostatečné pro jejich plné začlenění do vzdělávacího systému.

Pro jejich úspěch je zásadní porozumění a informovanost pracovníků vysokoškolských institucí a příslušných zúčastněných stran.

Studie však ukazuje, že třetina univerzit dosud neposkytuje osvětovou přípravu zaměstnanců.

Masarykova univerzita provedla dodatečný průzkum modelu budování povědomí na univerzitách na Slovensku a v České republice.

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Na většině univerzit poskytuje služby podpůrné centrum pro studenty se zdravotním postižením.

Výsledky průzkumu ukázaly, že největší výzvou pro centra je nízká informovanost o poskytovaných službách, větší potřeba propagace centra a větší využívání sociálních sítí.

Závěr

Konsorcium se shodlo na tom, že by měl být vypracován dobrý systém budování povědomí a měly by být podniknuty odpovídající činnosti, aby byl různým typům zaměstnanců (vysokoškolští učitelé, administrativní a techničtí pracovníci atd.) poskytnut zásadní poznatek o schopnostech, potřebách, tom, co může způsobit překážky a omezení, aby byly zajištěny rovné šance pro studenty se zdravotním postižením.

Vzorová osvětová budova pro zaměstnance vysokoškolských institucí bude zahrnovat metodiku i vzdělávací vzory přizpůsobitelné potřebám různých typů zaměstnanců.

Zkušenosti všech partnerů v práci věnované posílení politiky začleňování na vysokých školách přispějí k vytvoření modelové metodiky pro rozvoj účinného systému budování povědomí.

Rozdělení úkolů

- RAPIV vypracoval návrh metodiky pro budování povědomí o modelech a předložil jej k diskusi a schválení všem partnerům projektu;
- RAPIV koordinoval výměnu zkušeností mezi partnery projektu, identifikaci a shromažďování osvědčených postupů.
- Partneři projednali a vyhodnotili zjištěné osvědčené postupy a zvolili nejvhodnější postup/y pro převod. Na základě obdržných výsledků partneři projednali a vybrali základní dovednosti a znalosti, které budou zahrnuty do modelu odborné přípravy;
- Podle vypracované metodiky navrhla FIRR nástin modelu vzdělávání a RAPIV navrhl podrobné rozdělení úkolů pro jeho rozvoj mezi partnery podle jejich odborných znalostí a zkušeností;

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Návrhy koncepce kurzu s konkrétními studijními výsledky a obsahem školení a mentoringu, které poskytují základ vzdělávacích modelů, připravili a projednali partneři projektu;
- Všichni PP jsou zapojeni do procesu rozpracování a hodnocení vzdělávacích modelů s cílem usnadnit proces učení zapojených organizací.
- Konečná úprava a schválení vzdělávacího modelu do konce června 2021.
- Pilotní testování vysokoškolskými institucemi v každé partnerské zemi bude provedeno v rámci Intelektuálního výstupu 5 Metodika zavádění podpůrných služeb do systémů vysokoškolských institucí.

3. Výměna zkušeností

Mezinárodní charakter partnerství umožňuje shromažďovat osvědčené postupy, odborné znalosti a zkušenosti z různých pohledů – z více a méně vyspělých zemí, větších i menších, veřejných i soukromých vysokoškolských institucí, z různých právních prostředí atd.

Krok 3:

Identifikace osvědčených postupů pro školení o informovanosti od partnerů projektu

Aby bylo možné informace shrnout a porovnat, byly shromážděny související zkušenosti v podobě osvědčených postupů pro vzdělávací iniciativy zaměřené na zvyšování povědomí o začleňování a přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením.

Každý partner představil své zkušenosti nebo zkušenosti vybrané ve své vlastní zemi, ale pojaté a vedené jinými institucemi podle typu organizace a různých legislativních a politických podmínek v dané zemi.

Partneři použili různé přístupy v závislosti na druhu (veřejný/soukromý) a velikosti instituce, vnitrostátním legislativním rámci.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Úplný popis osvědčených postupů a metodiky pro jejich výběr a hodnocení je uveden v dokumentu IO4 – Výměna zkušeností pro vývoj systému budování povědomí modelů ve vyšších vzdělávacích institucích.

Partneři použili různé přístupy v závislosti na druhu (veřejný/soukromý) a velikosti instituce, vnitrostátním legislativním rámci.

Shrnutí zjištěných osvědčených postupů je uvedeno v následující tabulce:

Č.	Název GP	Země	Stručný popis
1.	Vzdělávání zaměřené na specifické potřeby studentů se zdravotním postižením na VFU	Bulharsko	1denní vzdělávací program, který má zvýšit povědomí akademických pracovníků univerzity o potřebách studentů se zdravotním postižením
2.	MUST Week – služby pro studenty se speciálními potřebám.	Česká republika	Jednotýdenní školení zaměřené na zvyšování povědomí, jehož cílem je představit koncept univerzálního vzdělávacího designu zaměstnancům partnerských vysokoškolských institucí a sdílet praktické zkušenosti ze služeb nabízených v podpůrném centru pro studenty se zvláštními potřebami na Masarykově univerzitě.
3.	Vzdělávání zaměřené na specifické potřeby studentů se zdravotním postižením na vysokých školách	Polsko	Jednodenní školení zaměřené na zvyšování povědomí o specifických potřebách studentů se zdravotním postižením na vysokých školách.
4.	Vzdělávání zabývající se zdravotním postižením	Itálie	Hlavním cílem magisterského studijního programu je vyškolit odborníky působící v oblasti rozmanitosti a zdravotního postižení k řízení, koordinaci a spolupráci

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

			s různými zúčastněnými stranami a osobami. Odborná příprava podporuje informovanost, začlenění a znalosti o potřebách osob s různými/zdravotními postiženími.
--	--	--	---

Krok 4:

Hodnocení praktických GPS podle zjištěných potřeb

Vybrané osvědčené postupy budou hodnoceny všemi veřejnými zadavateli podle těchto kritérií:

- Relevance
- Dopad
- Účinnost a efektivita: výsledek ve vztahu ke zdrojům
- Inovace
- Široká účast
- Přenosnost (Jak obtížné je přenést a přizpůsobit se)
- Udržitelnost

Orgány veřejné správy vyberou osvědčené postupy/osvědčené postupy, které získaly nejvyšší hodnocení, aby se přizpůsobily a přenesly při vývoji inovativního modelu zvyšování povědomí.

Výsledky hodnocení osvědčených postupů

Během setkání on-line partnerů dne 31. března 2021 partneři diskutovali a hodnotili osvědčené postupy podle výše stanovených kritérií.

Pokud jde o první kritéria, Relevance, partneři se shodli na tom, že **praxe č. 3**, kterou předkládá FIRR pro „Vzdělávání zaměřené na zvyšování povědomí o specifických potřebách studentů se zdravotním postižením na vysokých školách“, je většinou v souladu se zjištěnými potřebami a překážkami i s cílem projektu ATU a může přispět k rozvoji modelu

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

vzdělávání. Partneri se rovněž shodli na tom, že má vysoký potenciál dopadu a již prokázala svou účinnost při poskytování obecné osvětové odborné přípravy polským univerzitám.

Praxe GP FIRR č. 3 byla vyhodnocena jako snadno přizpůsobitelná různým podmínkám podle potřeb vysokoškolských institucí i podle potřeb různých typů zaměstnanců.

Praxe č. 2, představená Masarykovou univerzitou „MUST WEEK“ - služby pro studenty se speciálními potřebami, téma Univerzitní design pro vzdělávání“ v centru podpory pro studenty se speciálními potřebami – Teiresias, byla vyhodnocena jako nejvíce inovativní, protože centrum je také výzkumnou institucí, která vyvíjí vlastní technologická řešení.

Centrum TEIRESIÁS přímo spolupracuje s jednotlivými fakultami Masarykovy univerzity s cílem zvýšit informovanost a poskytovat konzultace a poradenství na fakultách v souvislosti se vzděláváním studentů se speciálními potřebami a s tím spojeným nastavením služeb.

Středisko TEIRESIÁS uspořádalo týdenní osvětové školení pro vysokoškolské pracovníky, které prezentovalo jejich zkušenosti a zaměřené převážně na vysokoškolské instituce, které by chtěly zavést model TEIRESIÁS jako centra podpory pro studenty se zdravotním postižením.

Partneri se shodli na tom, že ačkoli je praxe centra TEIRESIÁS relevantní pro cíle projektu a má významný dopad na začlenění studentů se zdravotním postižením, nelze ji snadno přizpůsobit nebo převést na všechny země/regiony, protože by to vyžadovalo mnoho zdrojů a odborných znalostí a nebylo by to použitelné na všechny vysokoškolské instituce. Pro ty vysokoškolské instituce, které tento model uplatňují, bude praxe prezentována jako vedoucí v oboru a každý, kdo má zájem, si může najít kontakty a získat další informace.

Masarykova univerzita bude i nadále přispívat svými odbornými znalostmi poskytováním metodických pokynů při přípravě modelu všeobecného osvětového vzdělávání a bude se podílet na vývoji vzdělávacích materiálů.

Na základě hodnocení vybrali partneři projektu Praxi č. 3 FIRR jako nejvhodnější pro přizpůsobení a přenos při vývoji inovativního modelu zvyšování povědomí.

Po dokončení procesu hodnocení se partneři dohodli, že FIRR ostatním partnerům představí návrh programu obecného školení zaměřeného na zvyšování povědomí, aby mohli schválit a zahájit vývoj modelu školení.

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Krok 5:

Výpis dovedností a znalostí vhodných pro vzdělávací model

U každého úkolu, který je součástí práce, vývojáři dále uvedou dovednosti a znalosti potřebné k provedení úkolu. Dovednosti obecně zahrnují činnosti, jako je měření, zpracování a prezentace informací a zaznamenávání, počítání, sdělování, rozhodování atd. Požadované znalosti jsou informace potřebné ke správnému provedení úkolu. Výchozím bodem je otázka "Jaké jsou hlavní znalosti a dovednosti, které vysokoškolští pracovníci potřebují při práci se studenty se zdravotním postižením?". Na základě sdílených zkušeností a GPS mezi PP a s ohledem na představy o tom, jaký druh školení zaměstnanci univerzity potřebují, jsou pro účely projektu stanoveny tyto hlavní skupiny témat:

VŠEOBECNÉ POSTIŽENÍ – ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

A. Příčiny a typy postižení

- Formální a právní situace studentů se zdravotním postižením;
- Mýty a stereotypy týkající se osob se zdravotním postižením.
- Druhy postižení.

B. Inkluzivní vzdělávací prostředí

- Dostupné informace a komunikace pro osoby se zdravotním postižením
- (inkluzivní výukové a učební metody využívající přístup zaměřený na studenty/studující);
- Zpřístupnitelné prostředí
- Dostupné vzdělávací materiály (ve více smyslové podobě) – jak přizpůsobit studijní materiály specifickým potřebám (základní školení o formě zobrazení informací, formátů, typů dokumentů atd.).

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Školení speciálních dovedností a kompenzačních technik

C. Asistentské technologie

- Simulace zdravotního postižení (zkušenosti s překážkami) a podpora v praxi (případové studie).

- Asistenční technologie – hlavní typy a příklady (software pro čtení textu, asistent podpisu, nástroje a zařízení atd.);

Horizontální témata/ Základní dovednosti: komunikace, sociální dovednosti, digitální dovednosti (asistenční technologie/přístupné informace/přizpůsobení učení/propagace/materiály)

Krok 6:

Vývoj vzdělávacích modulů

V rámci procesu navrhování organizuje PP vybrané dovednosti a znalosti, které mají být vyučovány, do logických výukových jednotek zvaných moduly. Návrh každého modulu obsahuje cíle jeho školení a stručný nástin informací, příkladů a cvičení, které poskytnou příležitost k procvičování s využitím dovedností a znalostí.

Vývoj každého modulu postupuje od stručné osnovy návrhu, přes rozšířenou osnovu až k úplnému modulu. Rozšířené obrysy modulů úplněji specifikují informace a typy příkladů a cvičení, které mají být poskytnuty.

Následující formát organizace školení je schválen partnery projektu:

- Výcvik bude organizován v šesti sezeních po dobu 45 minut a bude organizován ve třech samostatných modulech.

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Školení budou kombinovat teoretickou část v podobě přednášek následovaných praktickou částí, včetně případových studií a ukázek.

Dále by mělo být zajištěno sledování událostí, aby byla účastníkům poskytnuta další podpora prostřednictvím možnosti klást otázky nebo žádat o odborné poradenství.

Všechny školicí materiály budou k dispozici v digitálním formátu.

CNR poskytuje online platformu, kam lze nahrát všechny materiály. (<http://atu.pa.itd.cnr.it>)

Obrys modulů

Modul I., Název: Příčiny a druhy postižení, důsledky pro vzdělávací proces

Popis:

Prvním vzdělávacím modulem je úvod do základních pojmů týkajících se zdravotního postižení a jeho důsledků pro vzdělávací proces.

Modul zahrnuje 4 dílčí témata:

Podtéma 1: Formální a právní situace osob se zdravotním postižením

- Obecné statistiky a hlavní politiky týkající se osob se zdravotním postižením a přístupu ke vzdělání

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) žije v evropském regionu 6 až 10 ze 100 lidí se zdravotním postižením, což je celkem odhadem 135 milionů lidí.

Bylo vypracováno několik politických dokumentů, zejména souvisejících se strategií Evropa 2020, s cílem mimo jiné povzbudit občany k dosažení úrovně vysokoškolského vzdělávání. Jedna ze zahrnutých oblastí se týká znevýhodněných skupin, včetně osob se zdravotním postižením.

Jak ukazuje výzkum na toto téma (údaje Eurostatu), počet studentů se zdravotním postižením se zvýšil, zejména v některých zemích, ale přesto je výrazně nižší než u běžné populace. Poslední dostupné údaje uvádějí, že v Evropě bylo prvního a druhého stupně terciárního vzdělání dosaženo 29,4 % zdravotně postižených osob ve věku 30 až 34 let, zatímco 43,8 % osob bez zdravotního postižení.

- Práva studentů se zdravotním postižením – Právní předpisy pro jednotlivé země

Tato část školení je specifická pro každou zemi.

Partneři projektu poskytli informace o legislativě a předpisech týkajících se studentů se zdravotním postižením v jejich zemích:

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Česká republika

Bulharsko

Itálie

Polsko

Dílčí téma 2: Mýty a stereotypy týkající se osob se zdravotním postižením. Důsledky stereotypů pro vzdělávací proces

Mýty a stereotypy

- lidé se zdravotním postižením jsou jako děti – vždy potřebují pomoc;
- osoby se zdravotním postižením vždy potřebují pomoc;
- většina lidí se zdravotním postižením je mentálně nezpůsobilá;
- lidé s mentálním postižením nemohou studovat,
- všichni lidé se zdravotním postižením se za to stydí;
- postižení je nakažlivé je to trest za hříchy;
- lidé se zdravotním postižením jsou smutní, soustředí se na své postižení, neužívají si života;
- lidé s poruchami autistického spektra jsou zvláště nadaní,
- nevidomí lidé mají lepší sluch, citlivější hmat a umí krásně zpívat;
- osoby se závažným stupněm postižení nemohou pracovat.

Důsledky stereotypů

- prohloubení vnitřního předsudku;
- hranice vztahů, vyhýbání se integraci;
- nedostatečná / příliš nízká nebo příliš vysoká očekávání vůči osobám se zdravotním postižením;
- oprávněný postoj osob se zdravotním postižením;
- vyloučení ze skupiny;
- ignorování potřeb a názorů osob se zdravotním postižením.

Dílčí téma 3: Typy postižení – příklady, překážky

Senzorické postižení (zrak, sluch)

- Porucha zraku – nevidomí a zrakově postižení

- Hluchota a ztráta sluchu

Fyzické postižení (dysfunkce motorických orgánů, onemocnění vnitřních orgánů)

- Mobilita (používání: invalidních vozíků, berlí, hole, chodícího rámu)
- Tvorba vnitřních/vnějších orgánů
- Fyzická kapacita, výdrž nebo obratnost (reflexní akce, svalové křeče);
- Vyžadovat neustálou pomoc jiné osoby

Duševní zdraví

Nejčastější psychické problémy jsou: deprese, paranoia, bipolární porucha, schizofrenie, poruchy osobnosti a úzkosti.

Snížené komunikační schopnosti (např. dysplasie, afázie, lidé, kteří koktají, někteří lidé trpící autismem, lidé s diagnózou mutismu)

- osoby se závažnými problémy s artikulací (např. koktání, šišlání, silná nosní řeč);

Pervasivní vývojové poruchy (PDD) (např. autismus a Aspergerův syndrom, Rettův syndrom a Hellerův syndrom)

Duševní postižení (v důsledku chronického onemocnění, např. demence, Alzheimerovy choroby) nebo poškození mozku v důsledku úrazu, hypoxie, cévní mozkové příhody nebo úrazu)

Kognitivní poruchy (CDs), známé také jako neuro kognitivní poruchy (NCD)

<p>Cíle Zavést hlavní pojmy týkající se zdravotního postižení, bourá stereotypy týkající se osob se zdravotním postižením</p>	<p>Výsledky učení Zlepšit obecné chápání problematiky zdravotního postižení</p>
<p>Metody učení: přednášky, diskuse, otázky a odpovědi, demonstrace</p>	
<p>Zdroje</p>	<p>1. Prezentace: - The causes and types of disability, consequences for the education process</p>
<p>Zpětná vazba</p>	<p>Formulář pro zpětnou vazbu, otázky a odpovědi, diskuse</p>
<p>Celkový potřebný čas: 2 x 45 min</p>	

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Modul II., Název: Vzdělávací prostředí podporující začlenění

Modul II Popis:

Odborná příprava zavede hlavní zásady přístupnosti a inkluzivního vzdělávacího prostředí. Zabývá se zásadami komunikace se studenty se zdravotním postižením, obecnými pravidly pro přístupnost informací a vzdělávacích materiálů. Po dokončení tohoto modulu budou mít účastníci základy dovedností a znalostí nezbytných pro komunikaci se studenty se zdravotním postižením.

Modul zahrnuje 6 dílčích témat:

Podtéma 1: Zpracování a komunikace informací

- prezentace základních principů komunikace
- určení nejběžnějších znaků a) univerzálního designu učení a b) překážek, které je třeba vyřešit jako individuální ubytování (jak je popsáno v [chapter 2.6](#) příručky Inkluzivní vysokoškolské vzdělávání):
 - **Studenti se zrakovým postižením**
 - dostupnost fyzického i virtuálního prostředí, orientace v neznámém prostředí (viz [sub-topic 2 a 3](#))
 - přístupnost tištěných a elektronických materiálů (texty, tabulky, grafika, viz [sub-topic 4](#))
 - **studenti se sluchovým postižením**
 - dostupnost zvukové komunikace ve fyzickém i virtuálním prostředí (akustika, STTR, smyčky, interpretace, viz [sub-topic 5](#))
 - trénink dovedností v ústní a písemné komunikaci, osvojení jazyka, viz [sub-topic 6](#))
 - **studenti se sníženou pohyblivostí**
 - dostupnost fyzického i virtuálního prostředí (učebny, koupelny atd., viz

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

[sub-topic 2](#) a [3](#))

- dostupnost tištěných a elektronických materiálů, viz [sub-topic 4](#))
studenti s poruchami učení
- Problémy vyplývající ze čtení a psaní (viz. [sub-topic 2](#), [3](#), [4](#))
- **studenti s psychickými obtížemi**
 - orientace v neznámém prostředí
 - problémy vznikající z virtuálního prostředí (ponechání fotoaparátu zapnutého)
 - přizpůsobení se stresovým situacím a časovému tlaku (viz [sub-topic 6](#))

Podtéma 2: Dostupné fyzické prostředí

- **univerzální design pro učení**
 - mezinárodní a vnitrostátní legislativní normy pro budovy
 - dostupnost a použitelnost zařízení
 - sledování situace a zveřejňování informací, viz MU [Virtual Guide](#)
- **individuální ubytování**
 - dočasná úprava budov, nábytku nebo vybavení (dočasné plošiny, přenosné schodišťové výtahy atd.)
 - osobní a/nebo pedagogická pomoc v případě potřeby

Podtéma 3: Přístupné virtuální prostředí

- **univerzální design pro učení**
 - mezinárodní a vnitrostátní legislativní normy pro informační systémy
 - dostupnost a použitelnost aplikací
 - sledování situace a zveřejňování informací
- **individuální ubytování**
 - dočasná úprava nastavení
 - alternativní systémy a/nebo aplikace

- osobní a/nebo pedagogická pomoc v případě potřeby

Podtéma téma 4: Přístupné dokumenty a vzdělávací materiály

- univerzální design pro učení (zásady přístupných vzdělávacích materiálů jsou uvedeny [chapter 3.3](#), [chapter 3.4](#) a [chapter 3.5](#) příručky Inkluzivní vysokoškolské vzdělávání)
- tvorba přístupných elektronických textů a tabulek; grafika (vizuální vrstva) s alternativním popisem
- titulkování a alternativní popis zvukové vrstvy

Individuální ubytování:

- studenti se zrakovým postižením
- tištěné materiály ve vizuálně upraveném formátu (zvětšený, upravený kontrast nebo barvy)
- elektronické materiály (texty, tabulky, grafika) jako alternativa k tištěným (vizuálně upravit a/nebo přečíst pomocí řečového výstupu nebo hmatového výstupu)
- hmatové dokumenty na fyzických médiích (braillový text, tabulky, hmatová grafika a mapy, 3D tisk), viz. [Principles of tactile graphics production](#) a [Tactile maps and graphics](#)

Osobní čtečka pouze v nouzových situacích

studenti se sluchovým postižením

- audio vrstva s individuálně přidanými popisky a popisy, pokud je potřeba

studenti se sníženou pohyblivostí

- elektronické materiály jako alternativa tištěných materiálů (snadno se s nimi manipuluje)
- osobní asistent v případě potřeby

Studenti s poruchami učení

- elektronické materiály jako alternativa k tištěným materiálům (vizuálně upravit a/nebo přečíst pomocí řečového výstupu)

Podtéma 5: Přístupná zvuková komunikace

- **univerzální design pro učení**
 - kvalitní akustika
 - indukční smyčky ve výukových místnostech
 - žádné audio interkomy v budovách
- **individuální úprava pro studenty s poruchou sluchu**
 - dočasné indukční smyčky, sluchátka a další digitální naslouchátka
 - dočasná změna vizuální a prostorové dispozice pro zlepšení odečítání ze rtů nebo používání osobního naslouchátka
 - ve fyzickém i virtuálním prostředí doprovázené vizualizací řeči (titulky, STTR, podepsaný jazyk, řeč pod nápovědou atd.) nebo tlumočením do znakového jazyka nebo systému

Podtéma 6: Školení speciálních dovedností a kompenzační strategie

- **individuální ubytování**
 - studenti se zrakovým postižením
 - orientační trénink v neznámém prostředí (fyzickém i virtuálním)
 - individuální výuka zřetelně orientovaných předmětů (matematika, vědy, zeměpis, anatomie, dějiny umění atd.) a předmětů založených na nepřístupných technologických principech (ukazovací zařízení v IT atd.)
 - školení řádného používání asistenčních technologií a alternativních systémů, aplikací, hmatových značek nebo grafiky atd.
 - procvičování prezentací, řeči těla atd.

- **studenti se sluchovým postižením**

- individuální výuka orálně nebo akusticky orientovaných předmětů (cizí jazyky, hudba a tanec, týmové sporty atd.) a předmětů založených na nepřístupných technologických principech (audio komunikace nutná atd.)
- individuální výuka místního nebo cizího znakového jazyka
- procvičování akademického čtení a psaní
- školení prezentací prostřednictvím tlumočnicka atd.

- **studenti se sníženou pohyblivostí**

- školení řádného používání asistenčních technologií a alternativních systémů, aplikací atd.
- procvičování prezentací, řeči těla atd.

- **studenti s poruchami učení**

- školení správného používání asistenční technologie pro čtení
- školení akademického čtení a psaní, účinné používání kontroly pravopisu atd.

- **Studenti s psychickými obtížemi**

- pravidelné konzultace a psychoterapie k překonání stresových situací
- školení v systémech řízení času nebo jiné pomocné technologie.
- procvičování prezentací, řeči těla atd.

Cíle
Modul zavádí hlavní zásady přístupnosti a inkluzivního vzdělávacího prostředí.

Výsledky učení
Po ukončení tohoto kurzu budou mít zaměstnanci vysokých škol základy dovedností a znalostí nezbytných pro výuku a komunikaci se studenty se zdravotním postižením.

Metody učení: teoretická část – přednášky, diskuse, otázky a odpovědi, ukázky

Zdroje

Prezentace

Hodnocení

Formulář pro odeslání názoru, Diskuse, Otázky a odpovědi

Celkový potřebný čas: 2 x 45 min

Modul III, Název: Asistenční technologie

Popis: Tento modul představuje přehled dostupných asistenčních technologií a toho, jaké překážky se používají k jejich překonání.

Modul zahrnuje 2 dílčí témata:

Podtéma 1: Simulace zdravotního postižení / praktické zkušenosti s bariérami

- o Simulace smyslového postižení
 - Používání holí k navigaci jako nevidomý
- o Simulace tělesného postižení
 - Překonávání překážek a navigace na invalidním vozíku
- o Simulace kognitivního postižení
 - Simulace toho, jak text vnímá osoba s dyslexií

Podtéma 2: Podpora v praxi (případové studie a cvičení)

- o Podpora studentů se smyslovým postižením
 - Ukázka programu pro čtení obrazovky od nevidomého
 - Ukázka braillových materiálů / 3D mapy
 - Ukázka aplikací pro rozpoznávání řeči, které pomáhají sluchově postiženým /

Vzetí poznámek

- o Podpora studentů s tělesným postižením
 - Používání virtuálních průvodců, Poskytování orientační prohlídky
- o Podpora studentů s kognitivním postižením
 - Asistenční technologie pro čtení
- o Podpora studentů s psychickými obtížemi
 - Case studies – techniky řízení času, práce v malých skupinách.

Cíle

Během tohoto kurzu budou mít uživatelé možnost získat praktické zkušenosti s využíváním asistenčních technologií

Výsledky učení

Po ukončení tohoto kurzu budou mít uživatelé základní znalosti a praktické zkušenosti s používáním různých typů

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

	asistenčních technologií studenty se zdravotním postižením.
Metody učení: Praktická ukázka, případové studie	
Zdroj	Ukázka asistenčních technologií, Praktická cvičení
Hodnocení	Formulář pro odeslání názoru, Diskuse, Otázky a odpovědi
Celkový potřebný čas: 2 x 45 min	

Krok 6:

Projekt a vývoj školicích materiálů

Školicí materiály pro testovací fázi budou navrženy v souladu s výše uvedenými učebními plány a budou také přizpůsobeny specifickým potřebám vysokoškolských institucí v každé zemi.

Školení a podpůrné materiály budou určeny pro interaktivní dynamiku školení. Materiály by měly zahrnovat čtení, předávky, cvičení, úkoly a šablony, video a zvukové materiály, pracovní karty, případové studie a simulační hry.

Při navrhování školicích materiálů je třeba mít na paměti tyto body:

- Vytvářet pouze vzdělávací obsah a hodnocení, které se přímo vztahují ke stanoveným cílům učení.
- Udělejte vše pro to, aby si účastníci výcviku mohli během výcviku povídat a komunikovat s trenérem i mezi sebou navzájem.
- Ujistěte se, že během tréninku je dostatek příležitostí pro zpětnou vazbu.
- Výcvikové materiály je třeba rozdělit na malé části, které lze snáze přijmout a pochopit.
- Seřad'te si své tréninkové materiály s „bloky“ logicky – jeden krok, který navazuje na druhý, nebo chronologicky atd.

„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+. Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití informací v ní obsažených.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Zkuste použít přístup „blended learning“, který zahrnuje školení v několika různých formátech (na počítači, pod vedením instruktora atd.).
- Zkuste do tréninku začlenit vyprávění příběhů a scénáře.

Při vytváření materiálů je třeba mít vždy na paměti dva hlavní zájmy: 1) věci, které pomohou stážistům co nejúčinněji se učit, a 2) studijní cíle.

Krok 7:

Pilotní testování

Testování pilotních modelů školení budou provádět vybrané vysokoškolské instituce v každé partnerské zemi v rámci zavádění Intelektuálního výstupu 5 - Metodika zavádění podpůrných služeb do systémů vysokoškolských institucí.

Pilotní testování bude organizováno na nadnárodní úrovni, zejména za účelem vyzkoušení vzdělávacích modelů vyvinutých s cílem zvýšit povědomí zaměstnanců vysokých škol o specifických potřebách studentů se zdravotním postižením.

Zpětná vazba od účastníků školení bude analyzována a využita ke zlepšení modelu školení.

Krok 8:

Hodnocení výsledků

Dobře stanovená kritéria rozvoje vzdělávacích programů jsou zásadní pro zajištění účinnosti, a co je nejdůležitější, pro odhalení skutečné hodnoty vzdělávacích programů. Tato metoda spočívá v hodnocení účinnosti vašeho výcviku na třech různých úrovních. Tato tři hodnocení jsou:

1. Skutečné učení pracovníků vysokoškolské instituce:

Hodnocení v průběhu školení by měla vyhodnotit skutečné učení pracovníků vysokoškolských institucí o cílech. To může zahrnovat jednoduché testy pro znalostní problematiku, otázky a odpovědi, sezení nebo případové studie, simulace zaměstnání nebo praktické nácviky dovedností a postojů.

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2. **Reakce personálu na školení:** Líbilo se pracovníkům vysoké školy školení? Měli pocit, že se něco naučili? Byl obsah nový? Byl obsah užitečný? To lze zjistit pozorováním účastníků během školení, dotazováním se na jejich názory nebo předáváním průzkumů. Tištěné průzkumy lze rozdávat po školení (bezprostředně po školení), ale lepších výsledků by bylo možné dosáhnout, pokud by byl průzkum on-line a anonymní.

3. **Vyčíslitelné výsledky:** Kolik zástupců zaměstnanců zlepšilo své povědomí a dovednosti při práci se studenty se zdravotním postižením.

Hodnocení a sledování by mělo být organizováno na úrovni: vysokoškolských institucí, školení a obecných dojmů cílové skupiny.

Šablony hodnocení vypracuje společně podnik PP.

	<p style="text-align: center;">Krok 9: Revize a finalizace vzdělávacího modelu</p>
---	--

Model obecného vzdělávání bude revidován a doladěn na základě obdržené zpětné vazby a vyhodnocení výsledků.

Vylepšenou verzi cvičného modelu představí systémy RAPIV a FIRR.

V případě potřeby budou provedeny konečné úpravy a konečná verze cvičného modelu bude předložena ke schválení.

Závěry

Vypracování inovativních vzdělávacích modelů zahrnuje proces jejich vývoje, testování a validace. Získané know-how poskytne 1) osnovy, plány odborné přípravy, sběr a shrnutí informací o tématech, kterých se týká a jež chybí, aby se zlepšilo zvyšování povědomí o problematice zdravotního postižení; 2) srovnání vzdělávacích systémů, analýzu výsledků a 3) návrh kurzu s konkrétními studijními výsledky, rozvoj obsahu odborné přípravy. Poté

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

budou přizpůsobeny specifikům každé partnerské země a potřebám vysokoškolských institucí a budou testovány v rámci fáze intenzivního testování projektových výstupů v rámci IO5. Nakonec bude provedeno doladění a finalizace vzdělávacích osnov pro zvyšování povědomí.

Klíčové pojmy a definice

Osoby se zdravotním postižením	Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby s dlouhodobým tělesným, duševním, mentálním nebo smyslovým postižením, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, článek 1)
Inkluze zdravotně postižených	Smysluplná účast osob se zdravotním postižením v celé jejich rozmanitosti, prosazování jejich práv a zohledňování hledisek souvisejících se zdravotním postižením v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.
Zpřístupnění	Zajištění přístupu osob se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními k fyzickému prostředí, dopravě, informacím a komunikaci, včetně informačních a komunikačních technologií a systémů, a k dalším zařízením a službám, otevřeným nebo poskytovaným veřejnosti jak v městských, tak ve venkovských oblastech (Úmluva, článek 9)
Univerzální design	Konstrukce výrobků, prostředí, programů a služeb tak, aby byly využitelné všemi lidmi v co největší možné míře bez nutnosti přizpůsobení nebo specializovaného designu. ‚Univerzální design‘ nevylučuje pomocné prostředky pro určité skupiny osob se zdravotním postižením, je-li to zapotřebí (Úmluva, čl. 2).
Diskriminace na základě zdravotního postižení	Jakékoli rozlišování, vylučování nebo omezování na základě zdravotního postižení, jehož účelem nebo důsledkem je narušení nebo anulování uznání, požívání nebo výkonu všech lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jakékoli oblasti na rovnoprávném základě s ostatními. Zahrnuje všechny formy diskriminace včetně odepření přiměřené úpravy (Úmluva, čl. 2).
Přiměřené ubytování	Nezbytné a vhodné změny a úpravy, které nepředstavují

*„Tento projekt byl financován za podpory Evropské komise v rámci programu Erasmus+.
Tato publikace odráží pouze názory autora a komise nemůže nést odpovědnost za jakékoliv využití
informací v ní obsažených.“*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

nepřiměřenou nebo nepřiměřenou zátěž, pokud je to v konkrétním případě nutné, aby osobám se zdravotním postižením zajistily požívání nebo výkon všech lidských práv a základních svobod na rovnoprávném základě s ostatními (Úmluva, čl. 2)

Reference

1. Academic Network of European Disability Experts (ANED); European Disability Expertise (EDE) - <https://www.disability-europe.net> – [Employment, unemployment, activity, education \(Early school leavers & Tertiary education\)](#)
[Source of data: EU-SILC 2018 Release 2020 version 1](#)
2. Eurostat Educational Attainment Statistics
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Educational_attainment_statistics
3. [Inclusive Higher Education, Zuzana Čerešňová, Prague 2018](#)
4. United Nations, Convention on the Rights of People with Disabilities, 2006.
5. World Health Organisation, European Region, Disability statistics, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/disability-and-rehabilitation/data-and-statistics/facts-on-disability> .